

SON KAYNAK TEDARİK TARİFESİNDE YAŞANAN GELİŞMELER

Hanifli Yayıcı
EMO 49. Dönem Enerji Daimi Komisyonu Üyesi
hanifliyayici@gmail.com

Elektrik Üretim/Dağıtım süreçlerinin özelleştirilmesinin sonucunda ortaya çıkan bir uygulama olan Son Kaynak Tedarik Tarifesi (SKTT) 20 Ocak 2018 Tarihli ve 30307 Sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Tebliğ ile düzenleme altına alınmıştır. Bu tebliğe göre yıllık belirli bir limitin üzerinde tüketimi olan abonelerin Ulusal Tarife yerine enerji piyasasında oluşan Piyasa Takas Fiyatı (PTF) ve Yenilenebilir Enerji Kaynaklarını Destekleme Mekanizması (YEKDEM) ile formüle edilen bir hesaplama ile elektrik tedariki yapmalarının önü açılmıştır. Bu Tarife ile yüksek tüketimli abonelerin ikili anlaşmalar yapmasını teşvik ederek Elektrik Piyasasında oluşan “gerçek enerji maliyetleri”nin tüketimi yüksek olan tüketiciye yansıtacağı belirtilmiştir.

2018 yılında mesken ve tarımsal faaliyetler tüketici gruplarına yönelik 100 milyon kWh/yıl, diğer tüketici gruplarında 50 Milyon kWh/yıl ile başlayan yüksek tüketici limiti önce 7 milyon kWh/yıl, sonra 1 milyon kWh/yıl olarak revize edilmişti. 16.11.2024 tarihinde resmi gazetede yayınlanan kurul kararı ile meskenlerde 5bin kWh/yıl, tarımsal faaliyetler için 100 milyon kWh, diğer abone gruplarında ise 15 bin kWh/yıl tüketimi aşan aboneler Şubat 2025 itibari ile Son Kaynak Tedarik Tarifesine tabi olarak elektrik almaya başlamışlardır. Yani yüksek tüketicilerin Serbest Piyasadan elektrik almasını

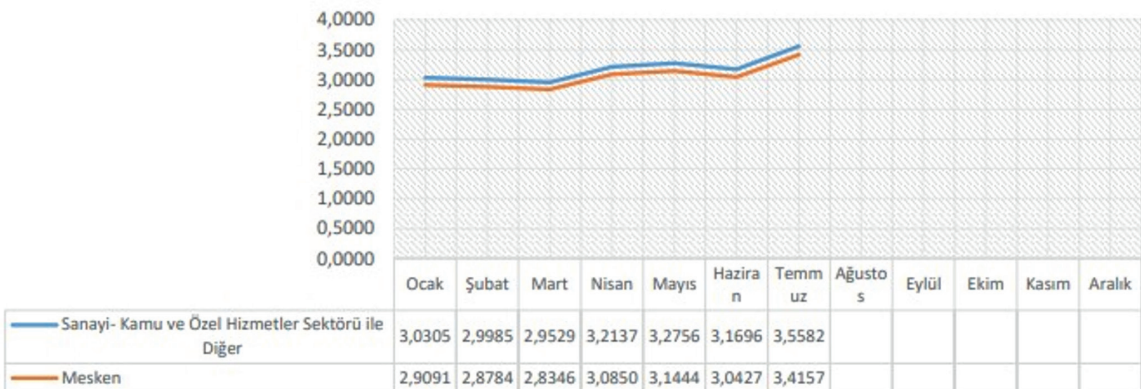
sağlamak için başlayan tarife bir anda Mesken ve Ticarethane abonelerini de kapsayacak şekilde genişlemiştir. Meskenler 2024 yılı tüketimlerinin 2025 yılında elektrik faturalarında tarife değişikliği yaratacağı bilgisine sahip olmadan bu uygulama ile karşılaşmıştır.

2018 yılından itibaren izlenen bu yol ile ilk dönemlerde Organize Sanayi Bölgeleri, Demir-Çelik, Çimento Sektörü gibi elektrik tüketiminin yüksek olduğu abone grupları ile başlanmış, zaman içerisinde limitler düşürülmüş ve nihayetinde mesken aboneleri de kapsama alınmıştır.

SKTT Tebliğine göre “Yüksek tüketimli tüketicilere uygulanacak son kaynak tedarik tarifesinin belirlenmesinde; faaliyetin yürütülmesi için gerekli olan faturalama ve müşteri hizmetleri maliyeti, perakende satış hizmet maliyeti vb. yatırım harcamaları ve/veya işletme giderleri, piyasada oluşan enerji tedarik maliyetleri gibi son kaynak tedarik faaliyetinin yürütülmesi kapsamındaki tüm maliyet ve hizmetleri karşılayacak bedeller ile makul kâr dikkate alınır. Makul kâr her bir perakende satış tarife dönemi için ayrı ayrı belirlenebilir.”

EPDK’ya göre bu “makul kar” mesken abonelerinde %5, diğer abone gruplarında ise %9,38 olarak belirlenmiştir. Serbest Tüketici olan ve yıllık tüketimi SKTT limitlerinin üzerinde olan

SKTT TARİFESİNE GÖRE AYLIK DEĞİŞİM

aboneler için PTF+YEKDEM Maliyetinin üzerine bu kar oranları eklenerek enerji birim bedeli hesaplanmaktadır. Mesken ve Ticarethane gibi abone gruplarının yaşadıkları bölgede görevli dağıtım şirketi tekelini aşarak daha düşük oranlarda ikili bir anlaşma yapması mümkün görünmemektedir. Toplum bu yöntemle Dağıtım Şirketlerine ödediği dağıtım bedeline ilave olarak aynı hizmet için %5-%9,38 oranlarında ilave kar ödemeye mahkum edilmiştir. Serbest Piyasada oluşacak rekabet ile düşük maliyetli ve kaliteli elektrik dağıtımının sağlanacağı hikâyesi bu uygulama ile dağıtım şirketlerinin kar tekelini güçlendirerek gerçekleri açığa çıkartmıştır.

Son dönemlerde SKTT kapsamı dışında olan abonelerin elektrik faturalarında yapılan uygulama ile tüketim bedeli “devlet desteği sonrası ödenmesi gereken miktar” olarak belirtilmeye başlanmıştır. Bu uygulama **SKTT tarifesinde limitlerin çok daha aşağılara çekilerek toplumun tamamının bu tarife kapsamına alınacağını işaretini vermektedir.** Faturalar önce SKTT tarifesine göre hesaplanıp sonra bir “devlet desteği” olduğu hesabı ile abonenin tabi olduğu Ulusal Tarifeyle göre faturalandırılması “destek” olarak sunulmaktadır. Bu faturalandırma hali bir süre sonra “artık devlet destek olmayacak, herkes piyasada gerçek fiyatlara göre elektrik alacak” söylemine halkı ikna etmenin ön çalışması olarak görülmelidir.

Daha Fazla İtiraz

Elektrik Mühendisleri Odası SKTT Uygulamasına dair Tüketici Hakem Heyetlerine başvuru için örnek bir itiraz dilekçesi hazırlamış ve bu dilekçe ile Mersin’de ikamet eden bir yurttaşın başvurusu sonucunda bu durum ayıplı hizmet olarak kabul edilerek faturanın iptaline karar vermişti. Fakat hukukun halkın çıkarlarını gözetken bir yerden işleyeceğini gösteren çok fazla veriye sahip değiliz. Ayrıca Hakem Heyetinin aldığı karara yapılan itiraz sonrası hazırlanan Bilirkişi Raporu da kurul kararlarını ve yönetmelikleri alt alta sıralayan ve yorum olarak sadece Dağıtım Şirketini haklı bulan bir rapor olmuştur. Elektrik Dağıtım Şebekesi İşletmesinde yaşanan servet aktarımlarının topluma maliyetinin önüne geçilmesi için daha fazla itirazı örgütlemek Odamızın/üyelerimizin önünde bir görev olarak durmaktadır.

Enerjinin Gerçek Maliyeti

SKTT tartışmalarının başladığı günden bu yana çoğunlukla Enerji Bürokratlarının kullandığı “enerjinin gerçek/piyasa maliyeti” kavramını tartışmak gerekmektedir. Enerjinin Maliyeti, şirketlere verilen imtiyazlar sonucunda Doğu Karadeniz’de derelerin yağmalanması, GES için meraların, JES için tarlaların yağmalanmasıdır.

Elektrik Üretim Lisanslarının “çantacılar” aracılığıyla satılması, bakımsız Dağıtım Şebekelerinin neden olduğu orman yangınları, sadece yağmur yağdığı için ölen insanlar, kar yağdığı/havaların sıcak olduğu için günlerce elektrik enerjisinden mahrum olan insanlardır. Enerjinin gerçek maliyeti şirketlere aktarılan sermayedir.

Enerjinin gerçek maliyeti Türkiye halkının sırtında kambur olarak kendini yaşatmaya çalışan Enerji Şirketlerinin hırsıdır.

TÜKETİCİ HAKEM HEYETİ'NDEN EMSAL KARAR:

Mersin’de yaşayan bir vatandaş Toroslar Elektrik Dağıtım A.Ş. tarafından düzenlenen yüksek elektrik faturasına itiraz ederek Mersin İl Tüketici Hakem Heyeti’ne başvurdu. Elektrik Mühendisleri Odası tarafından hazırlanan, yurttaşların faturalarına yansıyan haksız bedellerin iadesi talebini içeren örnek dilekçe ile yapılan başvuru sonuç verdi. Heyet, tüketicinin şikâyetini haklı bularak dağıtım şirketinin Mart 2025 dönemine ait 2.305,00’lik fatura bedelini yasal faizi ile iade etmesine karar verdi. Karar, EPDK mevzuatı çerçevesinde kamu yararı ilkesine hatırlatmada bulunan, tüketici lehine verilmiş emsal nitelikte bir karar olarak dikkat çekti.

Geçtiğimiz yıl Ekim ayında elektrik abonelerinin gündemine giren ve Şubat 2025 tarihi itibarıyla uygulamaya konulan Son Kaynak Tedarik Tarifesi Tebliği ile faturalara yansıyan haksız bedellere ilişkin tepkiler devam ediyor. Odamızın Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu’nun 16.11.2024 tarih ve 32724 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 07.11.2024 tarih ve 12989 sayılı Kurul Kararı ile Son Kaynak Tedarik Tarifesinin Düzenlenmesi Hakkında Tebliğ’in 5. ve 6. maddelerinde yer alan tüketim miktarına ilişkin değişikliğin iptali hakkında açtığı davada henüz bir gelişme olmasa da, Mersin İl Tüketici Hakem Heyeti’nden bir emsal karar geldi. Heyet 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun’un amaç başlıklı 1. maddesinde yer alan “kamu yararına uygun olarak tüketicinin sağlık ve güvenliği ile ekonomik çıkarlarını koruyucu, zararlarını tazmin edici, çevresel tehlikelerden korunmasını sağlayıcı, tüketiciyi aydınlatıcı ve bilinçlendirici önlemleri almak, tüketicilerin kendilerini koruyucu girişimlerini özendirmek ve bu konulardaki politikaların oluşturulmasında gönüllü örgütlenmeleri teşvik etmeye ilişkin hususları düzenlemektir” ifadesine dayanarak elektrik dağıtım şirketi ve vatandaş arasındaki uyuşmazlığa konu elektrik faturasını ayıplı hizmet olarak değerlendirdi. Heyet söz konusu uyuşmazlığın, 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanunun 13. ve 14. Maddesinde tanımlanan ayıplı hizmet olması nedeniyle 2.305,00 TL’nin Tüketici Hakem Heyeti’ne başvuru tarihi olan 22 Mart 2025 tarihinden başlayarak yasal faizi ile birlikte iadesine karar verdi.